TIESAS SPRIEDUMS (sestā palāta)

2025. gada 6. martā*

Valsts pienākumu neizpilde – LESD 258. pants – To personu aizsardzība, kuras ziņo par Savienības tiesību aktu pārkāpumiem – Direktīva (ES) 2019/1937 – 26. panta 1. un 3. punkts – Netransponēšana un transponēšanas pasākumu nepaziņošana – LESD 260. panta 3. punkts – Prasība piespriest naudas sodu un kavējuma naudu par katru nokavējuma dienu – Sodu apmēra noteikšanas kritēriji – Smaguma koeficienta automātiska piemērošana

Lietā C-154/23

par prasību sakarā ar pienākumu neizpildi atbilstoši LESD 258. pantam un 260. panta 3. punktam, ko 2023. gada 14. martā cēla

Eiropas Komisija, ko pārstāv *J. Baquero Cruz* un *L. Maran*, pārstāvji,

prasītāja,

pret

Igaunijas Republiku, ko pārstāv *N. Grünberg* un *M. Kriisa*, pārstāves,

atbildētāja,

TIESA (sestā palāta)

šādā sastāvā: Tiesas priekšsēdētāja vietnieks T. fon Danvics [*T. von Danwitz*], kas pilda sestās palātas priekšsēdētāja pienākumus, tiesneši A. Kumins [*A. Kumin*] un I. Ziemele (referente),

ģenerāladvokāts: N. Emiliu [*N. Emiliou*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – igauņu.

Spriedums

1 Ar savu prasību Eiropas Komisija lūdz Tiesu:

– atzīt, ka, nepieņemdama normatīvus un administratīvus aktus, kas vajadzīgi, lai izpildītu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2019/1937 (2019. gada 23. oktobris) par to personu aizsardzību, kuras ziņo par Savienības tiesību aktu pārkāpumiem (OV 2019, L 305, 17. lpp.), prasības, un nepaziņodama par šiem tiesību aktiem Komisijai, Igaunijas Republika nav izpildījusi šīs direktīvas 26. panta 1. un 3. punktā paredzētos pienākumus;

– piespriest Igaunijas Republikai samaksāt Komisijai naudas sodu, kas atbilst lielākajai no šīm divām summām:

  – 600 EUR dienā, kas reizināti ar dienu skaitu, kuras pagājušas no dienas pēc Direktīvā 2019/1937 noteiktā transponēšanas termiņa beigām līdz dienai, kad tiek izbeigts pārkāpums, vai, ja pārkāpums netiek izbeigts, līdz sprieduma pasludināšanas dienai šajā tiesvedībā;

  – minimālais naudas sods 168 000 EUR;

– ja pirmajā ievilkumā konstatētā pienākumu neizpilde turpinās līdz sprieduma šajā lietā pasludināšanas dienai, piespriest Igaunijas Republikai samaksāt Komisijai kavējuma naudu 2340 EUR par katru dienu, sākot no šī sprieduma pasludināšanas dienas līdz dienai, kad Igaunijas Republika izpildīs Direktīvā 2019/1937 paredzētos pienākumus;

– piespriest Igaunijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Atbilstošās tiesību normas

Direktīva 2019/1937

2 Direktīvas 2019/1937 1. un 4. apsvērumā ir noteikts:

“(1) [..] [B]aidoties no represijām, iespējamie trauksmes cēlēji nereti atturas ziņot par savām bažām vai aizdomām. Šajā sakarā gan [Eiropas] Savienības, gan starptautiskā līmenī arvien vairāk tiek atzīts, ka trauksmes cēlēju līdzsvarotas un efektīvas aizsardzības nodrošināšanai ir liela nozīme.

[..]

(4) Savienībā nodrošinātā pašreizējā trauksmes cēlēju aizsardzība dalībvalstīs ir sadrumstalota, un dažādās politikas jomās tā atšķiras. Trauksmes cēlēju ziņoto Savienības tiesību aktu pārkāpumu sekas ar pārrobežu dimensiju parāda, kā nepietiekama aizsardzība vienā dalībvalstī negatīvi ietekmē Savienības politikas virzienu īstenošanu ne tikai minētajā dalībvalstī, bet arī citās dalībvalstīs un Savienībā kopumā.”

3 Šīs direktīvas 1. pantā ir noteikts:

"Šīs direktīvas mērķis ir stiprināt Savienības tiesību aktu un politiku izpildi konkrētās jomās, nosakot kopīgus minimālos standartus, kas paredz augstu aizsardzības līmeni personām, kuras ziņo par Savienības tiesību aktu pārkāpumiem."

4 Minētās direktīvas 26. pantā ir paredzēts:

"1. Dalībvalstīs stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības līdz 2021. gada 17. decembrim.

[..]

3. Kad dalībvalstis pieņem 1. un 2. punktā minētos noteikumus, tajos ietver atsauci uz šo direktīvu vai šādu atsauci pievieno to oficiālajai publikācijai. Dalībvalstis nosaka, kā izdarāma šāda atsauce. Dalībvalstis tūlīt dara zināmu Komisijai minēto noteikumu tekstu."

2023. gada paziņojums

5 Komisijas Paziņojuma 2023/C 2/01 "Finanšu sankcijas pārkāpumu procedūrās" (OV 2023, C 2, 1. lpp.; turpmāk tekstā – "2023. gada paziņojums") 3. un 4. iedaļa ir veltītas attiecīgi "kavējuma naudai" un "naudas sodam".

6 2023. gada paziņojuma 3.2. iedaļā par smaguma koeficienta piemērošanu dienas kavējuma naudas aprēķināšanā ir noteikts šādi:

"Pārkāpums, kura būtība ir tāda, ka [..] nav paziņojusi par likumdošanas procedūrā pieņemtas direktīvas transponēšanas pasākumiem, vienmēr tiek uzskatīts par smagu. Lai kavējuma naudas apmēru pielāgotu konkrētajiem lietas apstākļiem, Komisija nosaka smaguma koeficientu, pamatojoties uz diviem parametriem: pārkāpto vai netransponēto Savienības noteikumu nozīmīgums un pārkāpuma ietekme uz vispārējām un konkrētām interesēm.

[..]"

7 Šā paziņojuma 3.2.2. iedaļā ir teikts:

"Attiecībā uz prasībām, kas tiek celtas saskaņā ar LESD 260. panta 3. punktu, Komisija sistemātiski piemēro smaguma koeficientu 10, ja par transponēšanas pasākumiem nav paziņots vispār. Savienībā, kuras fundaments ir tiesiskums, visas leģislatīvās direktīvas ir jāuzskata par vienlīdz svarīgām, un dalībvalstīm tās ir pilnībā jātransponē šajās direktīvās noteiktajos termiņos.

Transponēšanas pasākumu daļējas nepaziņošanas gadījumā, nosakot smaguma koeficientu, kas ir mazāks par 10, ir jāņem vērā transponēšanas nepilnības nozīmīgums. Turklāt var ņemt vērā pārkāpuma ietekmi uz vispārējām un konkrētām interesēm [..]."

8 Minētā paziņojuma 3.3. iedaļā "Ilguma koeficienta piemērošana" ir teikts šādi:

"[..]

Ilguma koeficients izpaužas kā reizinātājs robežās no mazākais 1 līdz lielākais 3. To aprēķina pēc likmes 0,10 par mēnesi, sākot no pirmā sprieduma pasludināšanas dienas vai no nākamās dienas pēc attiecīgās direktīvas transponēšanas termiņa.

[..]"

9 Šī paša paziņojuma 3.4. iedaļā "Dalībvalsts maksātspēja" ir teikts:

"[..]

Soda līmenis, kas nepieciešams, lai tas iedarbotos atturoši, ir atkarīgs no katras dalībvalsts maksātspējas. Šo atturošo ietekmi atspoguļo reizinātājs "n". Tas ir svērtais ģeometriskais vidējais lielums, ko veido attiecīgās dalībvalsts iekšzemes kopprodukts (IKP) [..] attiecībā pret visu dalībvalstu IKP vidējo lielumu, ar svērumu divi, un attiecīgās dalībvalsts iedzīvotāju skaits attiecībā pret visu dalībvalstu iedzīvotāju vidējo skaitu, ar svērumu viens. Tātad attiecīgās dalībvalsts maksātspēja attiecībā pret citu dalībvalstu maksātspēju tiek aprēķināta pēc šīs formulas:

$$Reizinātājs\ \}n\} = \left(\frac{IKP_n}{IKP_{vid}}\right)^{2/3} \times \left(\frac{Iedz_n}{Iedz_{vid}}\right)^{1/3}$$

[..]

[..] Komisija ir nolēmusi pārskatīt reizinātāja "n" aprēķināšanas metodi, un tagad tas galvenokārt balstās uz dalībvalstu IKP un pakārtoti – uz dalībvalstu iedzīvotāju skaitu kā demogrāfisko kritēriju, kas dalībvalstu vidū pieļauj samērīgas novirzes. Ņemot vērā dalībvalstu iedzīvotāju skaitu vienas trešdaļas apmērā reizinātāja "n" aprēķinā, dalībvalstu reizinātāja "n" atšķirības tiek samērīgi samazinātas salīdzinājumā ar aprēķinu, kura pamatā ir tikai dalībvalstu IKP. Tādējādi tiek arī ieviests stabilitātes elements reizinātāja "n" aprēķinā, jo ir maz ticams, ka iedzīvotāju skaits gada laikā būtiski mainītos. Turpretī dalībvalsts IKP var uzrādīt lielākas svārstības no gada uz gadu, jo īpaši ekonomikas krīzes periodos. Tajā pašā laikā, tā kā dalībvalsts IKP šajā formulā atbilst divām trešdaļām, tas joprojām ir noteicošais faktors valsts maksātspējas novērtējumā.

[..]"

10 2023. gada paziņojuma 4.2. iedaļā naudas soda aprēķināšanas metode ir izklāstīta šādi:

"Naudas sodu aprēķina līdzīgi kavējuma naudas aprēķināšanai, proti:

– pamatsummu reizina ar pārkāpuma smaguma koeficientu;

– iegūto rezultātu reizina ar reizinātāju "n";

– iegūto rezultātu reizina ar pārkāpuma ilgumu dienās [..].

[..]”

11 Šā paziņojuma 4.2.1. iedaļā ir paredzēts:

“Lai aprēķinātu naudas sodu, summa par dienu ir jāreizina ar pārkāpuma ilgumu dienās. Pārkāpuma ilgumu dienās definē šādi:

[..]

– attiecībā uz prasībām, kas tiek celtas saskaņā ar LESD 260. panta 3. punktu, tas ir pārkāpuma ilgums dienās no nākamās dienas pēc attiecīgajā direktīvā noteiktā transponēšanas termiņa līdz pārkāpuma novēršanas dienai vai, ja pārkāpums nav novērsts, līdz saskaņā ar LESD 260. pantu pasludinātā sprieduma dienai.

[..]”

12 Saskaņā ar minētā paziņojuma 4.2.2. iedaļu:

“Aprēķinot naudas sodu, Komisija piemēro to pašu smaguma koeficientu un to pašu fiksēto reizinātāju “n” kā kavējuma naudas aprēķina gadījumā [..].

Naudas soda pamatsumma ir mazāka nekā kavējuma naudas pamatsumma. [..]

Pamatsumma, kuru izmanto naudas sodiem, ir noteikta I pielikuma 2. punktā.

[..]”

13 2023. gada paziņojuma I pielikuma “Dati, ko izmanto Tiesai ierosināto finanšu sankciju noteikšanai” 1. punktā ir teikts, ka šā paziņojuma 3. punktā minētā pamatsumma attiecībā uz kavējuma naudu ir 3000 EUR dienā, tā 2. punktā ir teikts, ka minētā paziņojuma 4.2.2. punktā minētā pamatsumma attiecībā uz naudas sodu ir 1000 EUR dienā, t.i., viena trešdaļa no pamatsummas attiecībā uz kavējuma naudu, un tā 3. punktā ir teikts, ka Igaunijas Republikai piemērojamais reizinātājs “n” ir 0,06. Šā I pielikuma 5. punktā ir precizēts, ka Igaunijas Republikai nosakāmais minimālais naudas sods ir 168 000 EUR.

Pirmstiesas procedūra un tiesvedības Tiesā

14 2022. gada 27. janvārī Komisija nosūtīja Igaunijas Republikai brīdinājuma vēstuli, kurā tai tika pārmests, ka tā tai nav paziņojusi normatīvos un administratīvos aktus, kas vajadzīgi, lai izpildītu Direktīvas 2019/1937 prasības, kuras transponēšanas termiņš beidzās 2021. gada 17. decembrī. 2022. gada 28. marta atbildē Igaunijas Republika, atzīstot pret to vērstos iebildumus, norādīja, ka likuma, ar ko tiks transponēta minētā direktīva, projekts ir iesniegts izskatīšanai Igaunijas parlamentā un ka transponējošajam likumam ir jāstājas spēkā 2022. gada 1. jūnijā.

15 Tā kā vēlāk par Direktīvas 2019/1937 transponēšanu nekas netika ziņots, Komisija 2022. gada 15. jūlijā nosūtīja Igaunijas Republikai argumentētu atzinumu, kurā tā aicināja šo dalībvalsti divu mēnešu laikā no minētā atzinuma saņemšanas brīža izpildīt attiecīgajā direktīvā paredzētos pienākumus.

16 2022. gada 13. septembra atbildē uz minēto atzinumu Igaunijas Republika, kura neapstrīdēja tai pārmesto pienākumu neizpildi, precizēja, kā virzās likumdošanas process tā likuma pieņemšanai, ar kuru tiks transponēta Direktīva 2019/1937.

17 Uzskatot, ka šī dalībvalsts joprojām nav izpildījusi savus pienākumus, 2023. gada 14. martā Komisija nolēma vērsties Tiesā ar šo prasību.

18 Ar Tiesas priekšsēdētāja 2024. gada 4. janvāra lēmumu tiesvedība tika apturēta līdz sprieduma pasludināšanai lietā C-147/23. Pēc 2024. gada 25. aprīļa sprieduma Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva) (C-147/23, EU:C:2024:346) pasludināšanas ar Tiesas priekšsēdētāja tajā pašā dienā pieņemtu lēmumu tiesvedība šajā lietā tika atsākta.

Par prasību

Pienākumu neizpilde atbilstoši LESD 258. pantam

Lietas dalībnieku argumenti

19 Komisija atgādina – no LESD 288. panta trešās daļas izriet, ka dalībvalstīm jāpieņem tiesību normas, kas vajadzīgas, lai transponētu direktīvas valsts tiesību sistēmā šajās direktīvās noteiktajos termiņos, un šīs tiesību normas tai nekavējoties jāpaziņo.

20 Šī iestāde precizē, ka jebkāda šo pienākumu neizpilde ir jānovērtē, ņemot vērā dalībvalstī esošo situāciju, kāda tā bija tai adresētajā argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigās.

21 Šajā gadījumā Igaunijas Republika pirms 2022. gada 15. jūlija argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigām nebija nedz pieņēmusi normatīvos un administratīvos aktus, kas vajadzīgi Direktīvas 2019/1937 transponēšanai, nedz informējusi Komisiju par to pieņemšanu.

22 Iebildumu rakstā Igaunijas Republika atzīst tai pārmesto pienākumu neizpildi un precizē, ka 2023. gada 5. marta parlamenta vēlēšanu dēļ likuma, ar kuru tiks transponēta Direktīva 2019/1937, izskatīšana tika atlikta uz 2023. gada jūniju. Turklāt šī dalībvalsts norāda, ka pastāvošajos valsts tiesību aktos ir ietverti daži noteikumi, kas konkrētās jomās ļauj aizsargāt trauksmes cēlējus, tomēr tos nevar kvalificēt kā šīs direktīvas transponēšanas noteikumus.

23 Savā replikas rakstā Komisija atgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru noteikumi, prakse vai situācijas, kas ietilpst valsts tiesību sistēmā, nevar attaisnot kavēšanos direktīvas transponēšanā.

Tiesas vērtējums

24 Direktīvas 2019/1937 26. panta 1. punktā noteikts, ka dalībvalstīs līdz 2021. gada 17. decembrim stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības. Turklāt šīs direktīvas 26. panta 3. punktā ir precizēts, ka tad, kad dalībvalstis pieņem minētos noteikumus, tajos ietver atsauci uz šo direktīvu, vai arī šādu atsauci pievieno to oficiālajai publikācijai. Tāpat arī – saskaņā ar minēto 26. panta 3. punktu dalībvalstīm Komisijai jāpaziņo šo aktu teksts.

25 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru pienākumu neizpildes fakts ir novērtējams atkarībā no stāvokļa, kāds dalībvalstī bija, beidzoties argumentētajā atzinumā noteiktajam termiņam, un vēlāk notikušās izmaiņas Tiesa nedrīkst ņemt vērā (spriedums, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 28. punkts un tajā minētā judikatūra).

26 Tiesa ir vairākkārt atzinusi, ka, ja direktīvā skaidri paredzēts dalībvalstu pienākums nodrošināt, ka tās īstenošanai vajadzīgajos noteikumos ir ietverta atsauce uz šo direktīvu vai šāda atsauce ir pievienota to oficiālajai publikācijai, tad dalībvalstīm katrā ziņā jāpieņem pozitīvs tiesību akts, ar kuru attiecīgā direktīva tiek transponēta (spriedums, 2024. gada 14. marts, Komisija/Latvija (Eiropas Elektronisko sakaru kodekss), C-454/22, EU:C:2024:235, 33. punkts un tajā minētā judikatūra).

27 Šajā lietā, konstatējusi, ka Igaunijas Republika tai nav paziņojusi tiesību normas, kas vajadzīgas Direktīvas 2019/1937 pilnīgai transponēšanai, Komisija 2022. gada 15. jūlijā šai dalībvalstij nosūtīja argumentētu atzinumu, aicinot to divu mēnešu laikā no tā saņemšanas dienas izpildīt šajā atzinumā minētos pienākumus.

28 Taču – kā izriet no Igaunijas Republikas šajā tiesvedībā iesniegtā iebildumu raksta un atbildes raksta uz repliku – minētā termiņa beigās šī dalībvalsts nebija pieņēmusi normatīvos un administratīvos aktus, kas vajadzīgi, lai izpildītu Direktīvas 2019/1937 prasības, un tādējādi nebija tos arī paziņojusi Komisijai.

29 Igaunijas Republika, kas neapstrīd tai pārmesto pienākumu neizpildi, norāda, ka transponēšanas un līdz ar to transponēšanas pasākumu paziņošanas novēlošanās citastarp ir saistāma ar 2023. gada 5. martā notikušajām parlamenta vēlēšanām.

30 Šajā ziņā jāatgādina, ka atbilstoši Tiesas pastāvīgajai judikatūrai dalībvalsts nevar atsaukties uz savas tiesību sistēmas normām, praksi vai situācijām, lai attaisnotu tādu no Savienības tiesībām izrietošo pienākumu neizpildi kā direktīvas netransponēšanu noteiktajā termiņā (spriedums, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 33. punkts un tajā minētā judikatūra).

31 Turklāt, kā izriet no paša Direktīvas 2019/1937 26. panta 1. punkta teksta – Savienības likumdevējs divu gadu transponēšanas termiņu ir uzskatījis par pietiekamu, lai ļautu dalībvalstīm izpildīt savus pienākumus.

32 Tādēļ jākonstatē, ka, līdz 2022. gada 15. jūlija argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigām nepieņemdama normatīvos un administratīvos aktus, kas vajadzīgi, lai izpildītu Direktīvas 2019/1937 prasības, un tādējādi nepaziņodama šos aktus Komisijai, Igaunijas Republika nav izpildījusi šīs direktīvas 26. panta 1. un 3. punktā paredzētos pienākumus.

Par lūgumiem, kas iesniegti saskaņā ar LESD 260. panta 3. punktu

Lietas dalībnieku argumenti

33 Uzskatot, ka Igaunijas Republikai pārmestā pienākumu neizpilde turpinājās dienā, kad Komisija cēla šo prasību Tiesā, šī iestāde ierosina, pamatojoties uz LESD 260. panta 3. punktu, piespriest šai dalībvalstij samaksāt naudas sodu un kavējuma naudu par katru nokavējuma dienu.

34 Lai noteiktu šo finansiālo sankciju summas, Komisija pamatojas uz vispārējiem principiem, kuri minēti 2023. gada paziņojuma 2. iedaļā, kā arī uz aprēķina metodi, kas izklāstīta šā paziņojuma 3. un 4. iedaļā. Konkrētāk – šī iestāde norāda, ka šo summu noteikšanai jābalstās uz tādiem pamatkritērijiem kā pārkāpuma smagums, tā ilgums un nepieciešamība nodrošināt, ka finanšu sankcija attur no turpmākiem pārkāpumiem.

35 Pirmām kārtām, runājot par pārkāpuma smagumu, Komisija atgādina, ka saskaņā ar 2023. gada paziņojumu piemērojamais koeficients ir robežās no 1 līdz 20. Šī iestāde precizē, ka atbilstoši šā paziņojuma 3.2.2. iedaļai tā sistemātiski piemēro smaguma koeficientu 10, ja pienākums paziņot aktus, ar ko transponē direktīvu, nav izpildīts vispār, jo jebkāda direktīvas netransponēšana un šo aktu nepaziņošana ir vienlīdz smaga neatkarīgi no attiecīgās direktīvas normu rakstura.

36 Otrām kārtām, attiecībā uz pārkāpuma ilgumu Komisija norāda, ka saskaņā ar 2023. gada paziņojuma 3.3. iedaļu ilguma koeficients ir izteikts kā reizinātājs robežās no 1 līdz 3 un to aprēķina pēc likmes 0,10 par mēnesi, sākot no dienas pēc attiecīgās direktīvas transponēšanas termiņa beigām līdz brīdim, kad Komisija nolemj vērsties Tiesā. Tā kā šajā gadījumā šā laikposma ilgums ir 13 mēneši, piemērojamais ilguma koeficients esot 1,3.

37 Trešām kārtām, attiecībā uz kritēriju, kas skar nepieciešamību nodrošināt sankcijas preventīvo iedarbību, ņemot vērā attiecīgās dalībvalsts maksātspēju, Komisija norāda, ka tas ir izteikts ar reizinātāju "n", kurš katrai dalībvalstij ir noteikts 2023. gada paziņojuma I pielikuma 3. punktā. Tā aprēķina pamatā ir attiecība starp konkrētās valsts IKP un Savienības dalībvalstu vidējo IKP, kas reizināts ar attiecību starp šīs valsts iedzīvotāju skaitu un Savienības dalībvalstu vidējo iedzīvotāju skaitu. Pirmā attiecība tiek svērta divu trešdaļu, bet otrā – vienas trešdaļas apmērā. Atbilstoši šim 3. punktam Igaunijas Republikas reizinātājs "n" ir 0,06.

38 Rezultātā, pirmkārt, attiecībā uz naudas soda apmēra aprēķinu Komisija, pamatojoties uz 2023. gada paziņojuma 4.2. iedaļu, ierosina izmantot smaguma koeficientu 10 un piemērot reizinātāju "n" 0,06. Šo abu elementu reizinājums būtu jāreizina ar paziņojuma I pielikuma 2. punktā noteiktā naudas soda pamatsummu, t.i., 1000 EUR, un tas atbilst summai 600 EUR – tā saskaņā ar paziņojuma 4.2.1. iedaļu jāreizina ar dienu skaitu, kad pienākumu neizpilde turpinājās. Komisija norāda, ka šis naudas sods ir jāliek maksāt, ja tas ir lielāks par 168 000 EUR, t.i., minimālo naudas sodu, kas attiecībā uz Igaunijas Republiku ir noteikts 2023. gada paziņojuma I pielikuma 5. punktā.

39 Otrkārt, attiecībā uz kavējuma naudas apmēra noteikšanu Komisija ierosina 2023. gada paziņojuma I pielikuma 1. punktā noteikto kavējuma naudas pamatsummu 3000 EUR dienā reizināt ar smaguma koeficientu 10, ilguma koeficientu 1,3, kā arī ar reizinātāju "n" 0,06. No tā izriet kavējuma nauda 2340 EUR par katru dienu.

40 Visbeidzot Komisija ierosina uzskatīt, ka datums, kurā stājas spēkā maksāšanas pienākums, ir datums, kurā tiks pasludināts spriedums šajā lietā.

41 Iebildumu rakstā Igaunijas Republika norāda, ka Komisijas priekšlikumi par finansiālo sankciju apmēru pārsniedz to, kas ir nepieciešams, lai nodrošinātu šo sankciju efektivitāti un preventīvo raksturu.

42 Attiecībā uz naudas soda apmēru šī dalībvalsts uzskata, ka Komisijas piedāvātajā summā nav ņemta vērā pienākumu neizpildes faktiskā ietekme uz sabiedrības un privātajām interesēm.

43 Pirmkārt, sistemātiska smaguma koeficienta 10 piemērošana neļaujot Komisijai ņemt vērā spēkā esošos tiesību aktus par trauksmes cēlēju aizsardzību. Tā, piemēram, *töölepingu seadus* (Likums par darba līgumiem; *RT* I, 2023. gada 7. marts) 3. pantā un *avaliku teenistuse seadus* (Civildienesta likums; (*RT* I, 2023. gada 7. marts) 13. pantā esot paredzēts vispārējs represiju pret trauksmes cēlējiem aizliegums, kā noteikts Direktīvas 2019/1937 19. pantā. Turklāt ziņojošo personu aizsardzība esot nodrošināta ar *korruptsioonivastane seadus* (Korupcijas apkarošanas likums; *RT* I, 2021. gada 13. aprīlis) 6. panta 2. punktu, *rahapesu ja terrorismi tõkestamise seadus* (Likums par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma apkarošanu; *RT* I, 2023. gada 10. februāris) 49., 51., 52. un 52.[1] pantu, *finantsinspektsiooni seadus* (Uzraudzības un finanšu iestādes likums; *RT* I, 2022. gada 30. novembris) 50.[2] un 50.[3] pantu, kā arī *väärtpaberituru seadus* (Vērtspapīru tirgus likums; *RT* I, 2023. gada 17. marts) 201.[1], 201.[2] un 237.[49] pantu. Turklāt vairākas valsts iestādes esot izveidojušas iekšējos ziņošanas kanālus.

44 Otrkārt, šī dalībvalsts atgādina par daudzajiem tās centieniem transponēt Direktīvu 2019/1937, un norāda, ka likumprojekta, ar kuru transponē šo direktīvu, izskatīšana bija ilgāka kā sākotnēji bija paredzēts, jo 2023. gada 5. martā notika parlamenta vēlēšanas.

45 Visbeidzot, Igaunijas Republika apgalvo, ka, ņemot vērā tai raksturīgo ārkārtīgi nelielo netransponēšanas gadījumu skaitu, prettiesiskas rīcības atkārtošanās novēršana neattaisnojot Komisijas pieprasīto summu.

46 No tā izriet, ka, lai sasniegtu pārliecināšanas un atturēšanas mērķi, pietiek ar smaguma koeficienta 5 vai mazāk piemērošanu.

47 Šo pašu iemeslu dēļ Komisijas ierosinātā kavējuma naudas summa arī būtu jāsamazina.

48 Replikas rakstā Komisija norāda, ka tās piedāvātais smaguma koeficients 10 ir mērens un atbilst 2023. gada paziņojuma 3.2.2. iedaļā paredzētajam līmenim.

49 Tā uzskata, ka dažādās valsts tiesību normas, kuras Igaunijas Republika ir minējusi savā iebildumu rakstā, nevar tikt ņemtas vērā, lai noteiktu šo koeficientu, jo tām nav nozīmes, nosakot Direktīvas 2019/1937 transponēšanas valsts tiesībās stāvokli.

50 Šīs valsts tiesību normas faktiski neesot tikušas paziņotas Komisijai. Turklāt tajās neesot atsauces uz šo direktīvu un līdz ar to tās neesot pozitīvs transponēšanas akts.

51 Šādi rīkojoties, minētās valsts tiesību normas neatbilstot judikatūrā noteiktajām skaidrības un precizitātes prasībām, lai garantētu Direktīvā 2019/1937 atzīto tiesīgo personu tiesisko drošību un tās normu pilnīgu piemērošanu.

52 Līdz ar to Komisija apstiprina savā prasības pieteikumā ierosināto finansiālo sankciju apmēru.

53 Atbildes rakstā uz repliku Igaunijas Republika norāda, pirmkārt, ka valsts tiesību normas, uz kurām tā ir atsaukusies savā iebildumu rakstā, pierāda, ka tai pārmestās pienākumu neizpildes negatīvā ietekme uz sabiedrības un privātajām interesēm ir relatīva. Tāpēc ierosināto finansiālo sankciju summām vajadzētu būt pielāgotām apstākļiem un samērīgām ar izdarīto pārkāpumu. Otrkārt, šo sankciju pārliecināšanas un atturēšanas pakāpes noteikšanai esot jāņem vērā katra gadījuma īpašie apstākļi.

54 Šajā ziņā Komisija smaguma koeficienta piemērošanas automātiskumu nevar pamatot ar nepieciešamību nodrošināt vienlīdzīgu attieksmi pret dalībvalstīm. Gluži pretēji, šis princips prasa diferencētu vērtējumu atkarībā no katras direktīvas normatīvā satura, kā arī no katras dalībvalsts konkrētās situācijas.

55 Šajā gadījumā Igaunijas Republikai jau esot nozares tiesību akti, kas zināmā mērā atbilst Direktīvā 2019/1937 paredzētajam aizsardzības režīmam. Šajā ziņā minētā dalībvalsts atsaucas uz šīs direktīvas 4. apsvērumu, saskaņā ar kuru tās mērķis ir novērst trūkumus, kas var rasties sadrumstalota un nevienlīdzīga aizsardzības līmeņa dēļ.

56 Turklāt šīs dalībvalsts izdarīto pārkāpumu ierobežotais skaits pamatojot šo summu samazināšanu, jo atkārtošanās risks esot ierobežots.

57 Līdz ar to Igaunijas Republika lūdz, pirmkārt, lai naudas soda apmērs tiktu noteikts, summu 300 EUR dienā reizinot ar dienu skaitu no dienas pēc transponēšanas termiņa beigām līdz dienai, kad tiek izbeigta pienākumu neizpilde, vai, ja trūkumi netiek novērsti, līdz dienai, kad tiks pasludināts spriedums šajā lietā. Otrkārt, tā lūdz noteikt kavējuma naudu 1170 EUR par katru nokavējuma dienu, sākot no sprieduma šajā lietā pasludināšanas dienas līdz Direktīvas 2019/1937 pilnīgas transponēšanas datumam.

Tiesas vērtējums

– *Par LESD 260. panta 3. punkta piemērošanu*

58 LESD 260. panta 3. punkta pirmajā daļā ir paredzēts – ja Komisija, pamatojoties uz 258. pantu, ierosina lietu Tiesā par to, ka attiecīgā dalībvalsts nav izpildījusi pienākumu paziņot par direktīvas, kas pieņemta saskaņā ar likumdošanas procedūru, transponēšanai nepieciešamajiem noteikumiem, tā var, ja uzskata par vajadzīgu, noteikt tā naudas soda vai kavējuma naudas apjomu, kas attiecīgajai dalībvalstij jāmaksā un ko tā uzskata par piemērotu šādos apstākļos. Atbilstoši LESD 260. panta 3. punkta otrajai daļai, ja Tiesa konstatē pienākumu neizpildi, tā attiecīgajai valstij var uzlikt naudas sodu vai kavējuma naudu, nepārsniedzot Komisijas noteikto summu, un pienākums veikt maksājumu stājas spēkā dienā, kas noteikta Tiesas spriedumā.

59 Tā kā – un kā izriet no šā sprieduma 32. punkta – ir pierādīts, ka, beidzoties 2022. gada 15. jūlija argumentētajā atzinumā noteiktajam termiņam, Igaunijas Republika nebija nedz pieņēmusi, nedz tādējādi arī paziņojusi Komisijai normatīvos un administratīvos aktus, kas vajadzīgi Direktīvas 2019/1937 normu transponēšanai valsts tiesībās, šādi konstatētā pienākumu neizpilde ietilpst LESD 260. panta 3. punkta piemērošanas jomā.

60 Turklāt jāatgādina, ka LESD 260. panta 3. punktā ietvertā mehānisma mērķis ir ne vien mudināt dalībvalstis pēc iespējas drīzāk izbeigt pienākumu neizpildi, kura – ja šādas tiesību normas nebūtu – varētu turpināties, bet arī atvieglot un paātrināt procesu finansiālu sankciju noteikšanai par to, ka nav izpildīts pienākums paziņot valsts tiesību normas tādas direktīvas transponēšanai, kas pieņemta saskaņā ar likumdošanas procedūru (spriedums, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 57. punkts un tajā minētā judikatūra).

61 Lai sasniegtu šo mērķi, LESD 260. panta 3. punktā ir paredzēta divu veidu finansiālu sankciju, proti, naudas soda un dienas kavējuma naudas, piemērošana.

62 Dienas kavējuma naudas uzlikšana šķiet īpaši piemērota, lai mudinātu dalībvalsti pēc iespējas drīzāk izbeigt pienākumu neizpildi, savukārt naudas soda piespriešana vairāk ir balstīta uz izvērtējumu, kā attiecīgās dalībvalsts pienākumu neizpilde ietekmē pastāvošās privātās un publiskās intereses, it īpaši, ja pienākumu neizpilde ir turpinājusies ilgi (spriedums, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 59. punkts un tajā minētā judikatūra).

63 Šajā ziņā Komisija pieprasīto finansiālo sankciju raksturu un apmēru pamato, ņemot vērā tās pieņemtās pamatnostādnes – tādas kā tās paziņojumos ietvertās, kuras, lai gan nav saistošas Tiesai, palīdz nodrošināt Komisijas rīcības pārskatāmību, paredzamību un tiesisko drošību (spriedums, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 60. punkts un tajā minētā judikatūra).

64 Šajā gadījumā Komisija, lai pamatotu prasījumu Igaunijas Republikai piespriest samaksāt dienas kavējuma naudu un naudas sodu, kā arī lai noteiktu to summas, ir balstījusies uz 2023. gada paziņojumu.

65 Attiecībā uz iespēju noteikt šādas finansiālas sankcijas Tiesai katrā tai izskatīšanai iesniegtajā lietā, ņemot vērā tās apstākļus, kā arī tās ieskatā vajadzīgo pārliecināšanas un atturēšanas pakāpi, jānosaka piemērotas finansiālās sankcijas, lai citastarp novērstu līdzīgu Savienības tiesību pārkāpumu atkārtošanos (spriedums, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 62. punkts un tajā minētā judikatūra).

66 Pirmkārt, attiecībā uz naudas soda noteikšanu, neraugoties uz to, ka Igaunijas Republika ir informējusi Komisijas dienestus par Direktīvas 2019/1937 normu transponēšanas valsts tiesībās procedūras virzību, visi ar konstatēto pienākumu neizpildi saistītie juridiskie un faktiskie apstākļi norāda uz to, ka, lai efektīvi novērstu līdzīgu Savienības tiesību pārkāpumu atkārtošanos nākotnē, var būt nepieciešams tāds atturošs pasākums kā naudas soda piespriešana. Proti, Igaunijas Republika nebija pieņēmusi nevienu tiesību normu, kas ļautu transponēt šo direktīvu līdz Direktīvas 2019/1937 26. panta 1. punktā paredzētā termiņa beigām. Turklāt neviena no šīm tiesību normām Komisijai netika paziņota ne 2022. gada 15. jūlija argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigās, ne pat dienā, kad Tiesa pārbaudīja faktus.

67 Otrkārt, attiecībā uz kavējuma naudas noteikšanu: šāda sankcija principā ir jāpiemēro tikai tad, ja pienākumu neizpilde, par kuru ar šo kavējuma naudu ir paredzēts sodīt, turpinās, līdz Tiesa ir veikusi faktu pārbaudi un ir uzskatāma par notikušu dienā, kad tiek pabeigta tiesvedība. Jāprecizē, ka gadījumā, ja – kā tas ir šajā lietā – tiesas sēde nav notikusi, datums, kas jāņem vērā, ir tiesvedības rakstveida daļas pabeigšanas datums (spriedums, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C–147/23, EU:C:2024:346, 64. punkts).

68 No tā izriet – lai noteiktu, vai šajā lietā var paredzēt kavējuma naudas piespriešanu, jāpārbauda, vai šī sprieduma 32. punktā konstatētā pienākumu neizpilde ir turpinājusies līdz procesa pabeigšanas datumam, proti, 2023. gada 14. augustam.

69 Šajā gadījumā netiek apstrīdēts, ka šajā datumā Igaunijas Republika nebija nedz pieņēmusi, nedz līdz ar to paziņojusi normatīvos un administratīvos aktus, kas vajadzīgi Direktīvas 2019/1937 transponēšanai valsts tiesībās. Tādēļ jākonstatē, ka šīs dalībvalsts pienākumu neizpilde turpinājās līdz faktu pārbaudei Tiesā.

70 Šādos apstākļos Komisijas prasītās kavējuma naudas piespriešana Igaunijas Republikai ir piemērots finanšu līdzeklis, lai nodrošinātu, ka šī dalībvalsts visīsākajā laikā izbeidz konstatēto pienākumu neizpildi un izpilda Direktīvā 2019/1937 paredzētos pienākumus. Taču, tā kā nav izslēdzams, ka datumā, kurā tiks pasludināts spriedums šajā lietā, šīs direktīvas transponēšana būs pilnībā pabeigta, kavējuma naudas uzlikšana ir piemērota tikai, ja neizpilde turpinātos sprieduma pasludināšanas dienā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 66. punkts).

– *Par finansiālo sankciju apmēru*

71 Attiecībā uz Komisijas pieprasīto sodu apmēra aprēķināšanu ir jāatgādina, ka saskaņā ar LESD 260. panta 3. punktu uzlikt dalībvalstij finansiālu sankciju ir tikai Tiesas kompetencē. Tomēr tiesvedībā, kas uzsākta, pamatojoties uz šo tiesību normu, Tiesai ir tikai ierobežota rīcības brīvība, jo gadījumā, ja Tiesa konstatē pienākumu neizpildi, Komisijas priekšlikumi ir saistoši Tiesai attiecībā uz finansiālās sankcijas, kuru tā var uzlikt, raksturu un attiecībā uz sankcijas, ko tā var piespriest, maksimālo apmēru (spriedums, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 67. punkts un tajā minētā judikatūra).

72 Īstenojot savu rīcības brīvību šajā jomā, kas ir ierobežota ar Komisijas priekšlikumiem, Tiesai atbilstoši LESD 260. panta 3. punktam dalībvalstij uzlikto finansiālo sankciju apmērs jānosaka tā, lai tas, pirmkārt, būtu pielāgots apstākļiem un, otrkārt, būtu samērīgs ar izdarīto pārkāpumu. Šajā ziņā būtiski ir tādi faktori kā konstatētās pienākumu neizpildes smagums, tās ilgums un attiecīgās dalībvalsts maksātspēja (spriedums, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 68. punkts un tajā minētā judikatūra).

73 Tomēr arī jāatgādina, ka šīs rīcības brīvības ietvaros Komisijas paziņojumos ietvertās pamatnostādnes Tiesai nav saistošas, bet palīdz nodrošināt pašas Komisijas īstenotās rīcības pārskatāmību, paredzamību un tiesisko drošību, kad šī iestāde izsaka priekšlikumus Tiesai (spriedums, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 69. punkts un tajā minētā judikatūra).

74 Šajā gadījumā Komisija, lai noteiktu prasīto finansiālo sankciju apmēru, ir balstījusies uz 2023. gada paziņojumu.

75 Pirmkārt, attiecībā uz konstatētās pienākumu neizpildes smagumu no 2023. gada paziņojuma 3.2. iedaļas izriet, ka, pēc Komisijas domām, likumdošanas procedūrā pieņemtu direktīvu transponējošu tiesību normu nepaziņošana vienmēr tiek uzskatīta par smagu. Tādējādi šī pienākumu neizpilde pamatojot automātisku smaguma koeficienta 10 piemērošanu.

76 Igaunijas Republika apstrīd šī koeficienta apmēru un tā piemērošanas automātiskumu šajā lietā.

77 Šajā ziņā jāatgādina, ka pienākums pieņemt tiesību normas, lai nodrošinātu direktīvas pilnīgu transponēšanu, un tās paziņot Komisijai ir būtiski dalībvalstu pienākumi, lai nodrošinātu Savienības tiesību pilnīgu efektivitāti, un ka šo pienākumu neizpilde līdz ar to noteikti jāuzskata par smagu (spriedums, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 72. punkts un tajā minētā judikatūra).

78 Šajā gadījumā jāuzsver, ka Direktīva 2019/1937 ir būtisks Savienības tiesību instruments, jo ar to saskaņā ar tās 1. pantu, lasot to kopsakarā ar 1. apsvērumu, ir noteikti kopēji minimālie standarti, kuri nodrošina augsta līmeņa līdzsvarotu un efektīvu aizsardzību personām, kas ziņo par

Savienības tiesību aktu pārkāpumiem jomās, kurās šādi pārkāpumi var īpaši kaitēt sabiedrības interesēm. Proti, izveidojot sistēmu to personu aizsardzībai, kuras ziņo par Savienības tiesību aktu pārkāpumiem ar darbu saistītā kontekstā, šī direktīva palīdz novērst kaitējumu sabiedrības interesēm tādās īpaši sensitīvās jomās kā publiskais iepirkums, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un terorisma finansēšanas novēršana, vides aizsardzība vai Savienības finansiālās intereses. Tādējādi minētās direktīvas normās gan publiskā, gan privātā sektora struktūrām ir paredzēts pienākums ieviest iekšējos ziņošanas kanālus, ziņojumu saņemšanas un turpmāko pasākumu procedūras, vienlaikus garantējot to personu tiesības, kuras ziņo par Savienības tiesību aktu pārkāpumiem, kā arī nosacījumus, ar kādiem tās var saņemt šādi paredzēto aizsardzību (spriedums, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 73. punkts).

79 Direktīvas 2019/1937 normu netransponēšana noteiktajā termiņā noteikti apdraud Savienības tiesības un to vienveidīgu un efektīvu piemērošanu, jo par šo tiesību aktu pārkāpumiem var netikt paziņots, ja personas, kuras zina par šādiem pārkāpumiem, netiek aizsargātas pret iespējamām represijām (spriedums, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 74. punkts).

80 Tomēr saskaņā ar LESD 260. panta 3. punktu dalībvalstij uzlikto finansiālo sankciju apmēram jābūt pielāgotam apstākļiem un samērīgam ar izdarīto pārkāpumu (spriedums, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 75. punkts), kā atgādināts šī sprieduma 72. punktā.

81 Šī iemesla dēļ Tiesa ir nospriedusi, ka viena un tā paša smaguma koeficienta automātiska piemērošana visos gadījumos, kad kāda direktīva vispār nav transponēta, un tādējādi nav paziņoti šīs direktīvas transponēšanas pasākumi, noteikti ir šķērslis finansiālo sankciju apmēra pielāgošanai pārkāpumu raksturojošajiem apstākļiem un samērīgu sankciju piemērošanai (spriedums, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 76. punkts).

82 Šajā ziņā Tiesa ir precizējusi, ka, prezumējot, ka direktīvas transponēšanas pasākumu paziņošanas pienākuma neizpilde jāuzskata par vienlīdz smagu neatkarīgi no attiecīgās direktīvas, Komisija nespēj pielāgot finansiālās sankcijas atkarībā no konkrētās pienākuma neizpildes ietekmes uz privātajām un sabiedrības interesēm, kā paredzēts 2023. gada paziņojuma 3.2.2. iedaļā (spriedums, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 77. punkts).

83 Šajā gadījumā Igaunijas Republika iebildumu rakstā ir norādījusi, ka daži Direktīvas 2019/1937 prasībām atbilstoši noteikumi, kas izklāstīti šī sprieduma 43. punktā un kas aizsargā personas, kuras ziņo par Savienības tiesību aktu pārkāpumiem, tās tiesību aktos jau pastāvot.

84 Tā, piemēram, Likuma par darba līgumu 3. pantā un Civildienesta likuma 13. pantā esot paredzēts vispārējs represiju pret trauksmes cēlējiem aizliegums, kā tas ir prasīts Direktīvas 2019/1937 19. pantā. Turklāt ziņojošo personu aizsardzība esot nodrošināta ar Korupcijas apkarošanas likuma 6. panta 2. punktu, Likuma par cīņu pret nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu un terorismu 49., 51., 52. un $52.^{1}$ pantu, Likuma par uzraudzības un finanšu iestādi $50.^{2}$ un $50.^{3}$ pantu, kā arī Vērtspapīru tirgus likuma $201.^{1}$, $201.^{2}$ un $237.^{49}$ pantu. Turklāt vairākas valsts iestādes esot izveidojušas iekšējos ziņošanas kanālus.

85 Šādos apstākļos ir jāatzīst, ka nav pierādīts, ka šajā lietā konstatētās pienākumu neizpildes ietekme uz privātajām un sabiedrības interesēm būtu tikpat negatīva kā tad, ja Direktīva 2019/1937 vispār nebūtu transponēta. Ciktāl Komisija apgalvo, ka, novērtējot izmantojamā smaguma koeficienta līmeni, nav nepieciešams ņemt vērā šo valsts tiesisko regulējumu, jo tas nav tai paziņots, jānorāda, ka apstāklis, ka šis tiesiskais regulējums nav paziņots, pats par sevi nevar ietekmēt sekas, kādas tas faktiski rada šīm interesēm (šajā ziņā skat. spriedumu, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 92. punkts).

86 Tomēr iebildumu rakstā Igaunijas Republika pati ir atzinusi, ka noteikumi, ar ko tiek aizsargātas personas, kuras ziņo par Savienības tiesību aktu pārkāpumiem, Igaunijas tiesību sistēmā ir izkliedēti un – pretēji tam, kas prasīts Direktīvas 2019/1937 26. panta 3. punktā, – neietver skaidru norādi uz šo personu aizsardzību.

87 Tas, ka nav īpašu un skaidru noteikumu par to personu aizsardzību, kuras ziņo par Savienības tiesību aktu pārkāpumiem, kāda ir paredzēta Direktīvā 2019/1937, ir šķērslis efektīvai šo personu aizsardzībai un tātad var apdraudēt šo tiesību aktu vienveidīgu un efektīvu piemērošanu jomās, uz kurām attiecas šī direktīva (spriedums, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 94. punkts).

88 Proti, kā atgādināts šā sprieduma 78. punktā, izveidojot to personu augstu aizsardzības līmeni, kuras ziņo par Savienības tiesību aktu pārkāpumiem ar darbu saistītā kontekstā, Direktīva 2019/1937 palīdz novērst kaitējumu sabiedrības interesēm tādās īpaši sensitīvās jomās kā publiskais iepirkums, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un terorisma finansēšanas novēršana, vides aizsardzība vai Savienības finansiālās intereses (spriedums, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 95. punkts).

89 Kā norādīts šā sprieduma 79. punktā – ja nepastāv efektīva aizsardzība, personas, kuras zina par Savienības tiesību aktu pārkāpumu šajās jomās, var atturēties par to ziņot, jo, šādi rīkojoties, pret tām var tikt vērstas represijas (spriedums, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 96. punkts).

90 Tādējādi, ņemot vērā Direktīvas 2019/1937 1. pantā kopsakarā ar tās 1. apsvērumu izvirzīto mērķi, minētās direktīvas pilnīgai un pareizai transponēšanai vajadzīgo normatīvo un administratīvo aktu nepieņemšana ir vērtējama kā īpaši smags pārkāpums (spriedums, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 97. punkts).

91 Tāpat jānorāda, ka apstāklis, ka procedūra sakarā ar pienākumu neizpildi, pamatojoties uz LESD 260. panta 3. punktu, pret Igaunijas Republiku ir uzsākta pirmo reizi, nevar tikt ņemts vērā, nosakot tai uzliekamā naudas soda apmēru. Proti, dalībvalsts agrākajai rīcībai nav nekāda sakara ar attiecīgās direktīvas netransponēšanas sekām uz privātajām un sabiedrības interesēm.

92 Otrkārt, saistībā ar pārkāpuma ilguma izvērtēšanu jāatgādina, pirmām kārtām, ka attiecībā uz tā laikposma sākumu, uz kuru jābalstās, lai noteiktu naudas soda apmēru, datums, kas jāņem vērā, lai novērtētu attiecīgās pienākumu neizpildes ilgumu, ir nevis Komisijas argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigu datums, bet gan datums, kurā beidzas attiecīgajā direktīvā paredzētais transponēšanas termiņš, proti, 2021. gada 17. decembris (spriedums, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 80. punkts).

93 Otrām kārtām, attiecībā uz kavējuma naudas noteikšanu pārkāpuma ilgums ir jānovērtē, ņemot vērā brīdi, kurā Tiesa izvērtē faktus, nevis brīdi, kad Komisija vēršas Tiesā (spriedums, 2019. gada 8. jūlijs, Komisija/Beļģija (LESD 260. panta 3. punkts – Ātrdarbīgi tīkli), C-543/17, EU:C:2019:573, 87. punkts).

94 Nav strīda par to, ka Igaunijas Republika līdz Direktīvas 2019/1937 26. panta 1. punktā paredzētā transponēšanas termiņa beigām, proti, 2021. gada 17. decembrim, nebija pieņēmusi normatīvus un administratīvus aktus, kas vajadzīgi, lai transponētu šo direktīvu, un līdz ar to nebija arī paziņojusi šos aktus Komisijai, pretēji minētās direktīvas 26. panta 3. punktā prasītajam. No tā izriet, ka attiecīgā pienākumu neizpilde, kas nav beigusies dienā, kad Tiesa pārbauda faktus, turpinās jau trīs gadus.

95 Treškārt, attiecībā uz Igaunijas Republikas maksātspēju no Tiesas judikatūras izriet, ka – neskarot Komisijas iespēju ierosināt uz vairākiem kritērijiem balstītas finansiālas sankcijas, lai tostarp ļautu saglabāt saprātīgu atšķirību starp dažādām dalībvalstīm, – šīs valsts IKP jāņem vērā kā dominējošais faktors, lai novērtētu tās maksātspēju un noteiktu pietiekami atturošas un samērīgas sankcijas ar nolūku efektīvi novērst līdzīgu Savienības tiesību pārkāpumu atkārtošanos nākotnē (spriedums, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 81. punkts un tajā minētā judikatūra).

96 Šajā ziņā Tiesa ir atkārtoti nospriedusi, ka ir jāņem vērā dalībvalsts IKP jaunākās attīstības tendences, kādas tās ir brīdī, kad Tiesa pārbauda faktus (spriedums, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 82. punkts un tajā minētā judikatūra).

97 Šajā gadījumā reizinātājs "n", kas atspoguļo attiecīgās dalībvalsts maksātspēju salīdzinājumā ar citu dalībvalstu maksātspēju un ko Komisija ir piemērojusi atbilstoši 2023. gada paziņojuma 3.4. un 4.2. iedaļai, ir definēts kā svērtais ģeometriskais vidējais lielums, kuru veido attiecīgās dalībvalsts IKP attiecībā pret visu dalībvalstu IKP vidējo lielumu – tas atbilst divām trešdaļām reizinātāja "n" aprēķinā – un attiecīgās dalībvalsts iedzīvotāju skaits attiecībā pret visu dalībvalstu iedzīvotāju vidējo skaitu – tas atbilst vienai trešdaļai reizinātāja "n" aprēķinā –, kā izriet no šā sprieduma 9. punktā minētā vienādojuma. Komisija šo reizinātāja "n" aprēķināšanas metodi pamato gan ar mērķi saglabāt saprātīgu reizinātāja "n" atšķirību starp dalībvalstīm salīdzinājumā ar aprēķinu, kas balstīts tikai uz dalībvalstu IKP, gan ar mērķi nodrošināt zināmu stabilitāti reizinātāja "n" aprēķināšanā, jo ir maz ticams, ka iedzīvotāju skaits ik gadu ievērojami mainīsies (spriedums, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 83. punkts un tajā minētā judikatūra).

98 Katrā ziņā Tiesa ir nospriedusi, ka attiecīgās dalībvalsts maksātspējas konstatēšana reizinātāja "n" aprēķina metodē nedrīkst ietvert demogrāfiskā kritērija ņemšanu vērā saskaņā ar 2023. gada paziņojuma 3.4. un 4.2. iedaļā paredzēto kārtību (spriedums, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 84.–86. punkts).

99 Līdz ar to saskaņā ar šī sprieduma 95. punktā atgādināto judikatūru un tā kā nav atbilstoša kritērija, ko Komisija būtu izvirzījusi, lai nodrošinātu aprēķina stabilitāti un saglabātu dalībvalstu reizinātāju "n" saprātīgu atšķirību, finansiālo sankciju apmērs ir jānosaka, ņemot vērā Igaunijas Republikas vidējo IKP pēdējo triju gadu laikā.

100 Ņemot vērā iepriekš minēto un rīcības brīvību, kas Tiesai ir atzīta LESD 260. panta 3. punktā, kurā ir paredzēts, ka attiecībā uz finansiālajām sankcijām, kuras tā piespriež maksāt, tā nevar noteikt summu, kas pārsniedz Komisijas norādīto, ir jāuzskata, pirmkārt, ka, efektīvi novēršot Direktīvas 2019/1937 26. panta 1. un 3. punkta pārkāpumam analoģisku pārkāpumu atkārtošanos nākotnē, kuri apdraud Savienības tiesību pilnīgu efektivitāti, ir prasīts piemērot naudas sodu 500 000 EUR un, otrkārt, gadījumā, ja šī sprieduma 32. punktā konstatētā pienākumu neizpilde turpinās šī sprieduma pasludināšanas dienā, piespriest Igaunijas Republikai samaksāt Komisijai kavējuma naudu 1500 EUR dienā, sākot no sprieduma pasludināšanas dienas līdz brīdim, kad šī dalībvalsts būs izbeigusi šo pienākumu neizpildi.

Par tiesāšanās izdevumiem

101 Atbilstoši Tiesas Reglamenta 138. panta 1. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Komisija ir prasījusi piespriest Igaunijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā tai spriedums ir nelabvēlīgs, tai jāpiespriež segt pašai savus, kā arī atlīdzināt Komisijas tiesāšanās izdevumus.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (sestā palāta) nospriež:

1) Līdz Eiropas Komisijas 2022. gada 15. jūlija argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigām nepieņemdama normatīvos un administratīvos aktus, kas vajadzīgi, lai izpildītu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2019/1937 (2019. gada 23. oktobris) par to personu aizsardzību, kuras ziņo par Savienības tiesību aktu pārkāpumiem, prasības, un tādējādi nepaziņodama šos aktus Komisijai, Igaunijas Republika nav izpildījusi šīs direktīvas 26. panta 1. un 3. punktā paredzētos pienākumus.

2) Igaunijas Republikas pienākumu neizpilde turpinājās, jo dienā, kad Tiesa pārbaudīja faktus, tā nebija nedz veikusi pasākumus, kas vajadzīgi, lai valsts tiesībās transponētu Direktīvas 2019/1937 normas, nedz tādējādi paziņojusi šos pasākumus Eiropas Komisijai.

3) Piespriest Igaunijas Republikai samaksāt Eiropas Komisijai:

– **naudas sodu 500 000 EUR;**

– **ja rezolutīvās daļas 1. punktā konstatētā pienākumu neizpilde joprojām turpinās šā sprieduma pasludināšanas dienā – kavējuma naudu 1500 EUR dienā par laikposmu no šā sprieduma pasludināšanas dienas līdz brīdim, kad šī dalībvalsts būs izbeigusi šo pienākumu neizpildi.**

4) Igaunijas Republika sedz savus, kā arī atlīdzina Eiropas Komisijas tiesāšanās izdevumus.

[Paraksti]